

Stefan Sołtyszewski

Kronika soborowa (14.IX-21.IX.1964)

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawnohistoryczny 7/3-4, 192-205

1964

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KRONIKA SOBOROWA*

14.IX—21.XI. 1964

- 14 września 1964. — Uroczyste otwarcie III-ciej sesji Soboru Watykańskiego II o g. 9 rano w bazylice św. Piotra w Rzymie. Papież w otoczeniu dwudziestu czterech biskupów koncelebruje Mszę św. Koncelebransami obok papieża byli: Em. Em. Tisserant (kuria), Lercaro (Włochy), Larraona (kuria); EE. Felici (kuria), Miranda (Meksyk), Beovich (Australia), Lemieux (Kanada), Santos Songeco (Filipiny), de Almeida Batista (Brazylia), Morcillo (Hiszpania), Aramburu (Argentyna), Villot (Francja), Yago (Wybrzeże Kości Słoniowej), Diajasepoetra (Indonezja), Król (St. Zjednoczone), Ker-ketta (India), Shehan (St. Zjednoczone), Malula (Kongo-Leo), Kempf (Niemcy), de Costa Vaz (Portugalia), Nagae (Japonia), Lo Kuang (Formoza), Dom Benno Gut (O. S. B., Szwajcaria) i W. O. Anastazy od Św. Różańca (karmelita bosy, Włochy). Po Mszy św. arcbp Felici, sekretarz Soboru, w imieniu biskupów, Ojców soborowych, mianowanych w czasie od zamknięcia II-giej sesji, składa wyznanie wiary. Paweł VI wygłasza inauguracyjne przemówienie w języku łacińskim, w którym koncentruje uwagę Soboru na problemach episkopatu.
- 15 września. — Osiemdziesiąta Kongregacja generalna. Obecność 2.170 Ojców Soboru. Kard. Tisserant, przewodniczący, kard. Agagianian, moderator Soboru i arcbp Felici, sekretarz generalny, wygłaszają wstępne przemówienia, pozdrawiając zebranych i inaugurując prace soborowe poprzez uwagi na temat procedury obrad i napomnienia dotyczące obowiązującej dyskrecji. Następuje otwarcie debaty na temat rozdziału VII (Charakter eschatologiczny naszego powołania), schematu „De Ecclesia”. Kard. Browne przedstawia rozdział VII i zagaja dyskusję. Na temat tego rozdziału głos zabierają: Em. Em. Ruffini (Włochy), Urbani (Włochy), Santos (Filipiny), Rugambwa (Tanganika); EE. Gori (patriarcha łaciński Jerozolimy), Nicodemo (Włochy), Damarjuwana (Indonezja), Ziade (Liban), Hermaniuk (Ukrainiec, Kanada), Pont (Hiszpania), Elchinger (Francja), Dom Butler (O.S.B., Anglia), De Sierra (Hiszpania), i Mathias (India).

* Opracowana na podstawie *Informations Catholiques Internationales*, *The Tablet*, *Osservatore Romano* i *Tygodnika Powszechnego* z tego okresu.

- 16 września. — Osiemdziesiąta pierwsza Kongregacja generalna. Obecnych 2.204 Ojców. Koniec debaty nad rozdziałem VII schematu „De Ecclesia” i rozpoczęcie dyskusji nad rozdziałem VIII (Najświętsza Maryja Panna) tego samego schematu.
W dalszym ciągu na temat rozdziału VII przemawiają: Em. Suenens (Belgia), EE. Ancel (Francja) i D'Agostino (Włochy). Na temat rozdziału VIII, przedstawionego przez bpa Roy'a (Kanada), przemawiają: Em. Em. Ruffini (Włochy), Wyszyński (Polska), Leger (Kanada), Doepfner (Niemcy), Silva Henriquez (Chile), Bea (kuria); EE. Diajasepoetra (Indonezja), Marques (Meksyk), Mingo (Włochy), Ruotolo (Włochy), Cambiaghi (Włochy), Hervas (Hiszpania), Abasolo (India), Nescey (Czechosłowacja). Głosowanie nad rozdziałem I (Misterium Kościoła) schematu „De Ecclesia”.
- 17 września — Osiemdziesiąta druga Kongregacja generalna. Ogłoszenie wyników głosowania nad rozdziałem I schematu „De Ecclesia”. Obecnych i głosujących Ojców było 2.189. Za wnioskiem wypowiedziało się 2.114; przeciw 11; z zastrzeżeniem 63; nieważny 1. Następuje dalsza debata nad rozdziałem VIII „De Ecclesia”. W dyskusji przemawiają: Em. Suenens (Belgia), EE. Rendeiro (Portugalia), Sapelak (Ukrainiec, Argentyna), Van Lierde (Włochy), Gawlina (kuria), Jaeger (Niemcy), W.O. De Uriarte (Peru), W. O. Fernandez (dominikanin), Gasbari (Włochy), W. O. Monta (Sługa Maryi, Włochy), Garcia (Hiszpania), Signora (Włochy), Le Couëdic (Francja), Mendez Arceo (Meksyk).
- 18 września. — Osiemdziesiąta trzecia Kongregacja generalna. Obecnych 2.190 Ojców. Koniec debaty nad rozdziałem VIII „De Ecclesia”. I rozpoczęcie dyskusji na temat schematu „O urządzie pasterskim biskupów”. Odnośnie schematu „De Ecclesia” zabierają głos: Em. Em. Frings (Niemcy) i Alfrink (Holandia) oraz Ex. Castan (Hiszpania). Na temat schematu „O urządzie pasterskim biskupów” przemawiają: Em. Em. Richaud (Francja), Browne (kuria); EE. Carli (Włochy), Rupp (Monaco), Pildain (Hiszpania), Fares (Włochy), Melendro (z Chin), Corboy (Rodezja), Drzecnik (Jugosławia), Foley (Anglia), Kaiser (Peru), Lucey (St. Zjednoczone) i Mc Eleney (Jamajka).
W głosowaniu nad rozdziałem II (Lud Boży) schematu „De Ecclesia” wypowiedziało się 1.615 Ojców za; 19 przeciw; 553 z zastrzeżeniem, 3 nieważnie.
- 21 września. — Osiemdziesiąta czwarta Kongregacja generalna. Obecność 2.220 Ojców. Głosowanie nad poprawkami do rozdziału III schematu „De Ecclesia”. Dalszy ciąg debaty nad schematem „O urządzie pasterskim biskupów”. Przedstawienie wypowiedzi „za” i „przeciw” poprawkom, odnośnie rozdziału III schematu „De Ecclesia”. Głos zabierają: Em. Koenig (Austria), EE. Franic (Ju-

- gosławia), Parente (kuria) i Henriquez (Wenezuela). Na temat schematu „O urzędzie pasterskim biskupów” przemawiają: Em. Em. Leger (Kanada), Confalonieri (kuria); EE. Compagnone (Włochy), Rossi (Brazylia), Staverman (Indonezja).
- 22 września. — Osiemdziesiąta piąta Kongregacja generalna. Obecnych 2.248 Ojców soborowych. Głosowanie nad ośmioma poprawkami rozdziału III schematu „De Ecclesia”. Dalszy ciąg debaty nad schematami „O urzędzie pasterskim biskupów”. Przemawiają: EE. Guyot (Francja), Renard (Francja), Guilly (Gujana Brytyjska), Urtasun (Francja), Barrachina (Hiszpania), Guerry (Francja), Sauvage (Francja), D'Souza (India), Maziers (Francja), Bednorz (Polska), Miranda (Meksyk), Iriarte (Argentyna), Pluta (Polska), Proano (Ekwador), Ruiz (Meksyk), Ziadé (Liban), Lopes (Portugalia), Baraniak (Polska) i Himmer (Belgia).
- 23 września. — Paweł VI w bazylice św. Piotra wraz z Ojcami Soboru oddaje cześć relikwiom św. Andrzeja Apostoła, które będą przewiezione do Patras i przekazane tutejszemu biskupowi prawosławnemu. Przy tej okazji kard. Koenig wygłasza homilię. — Następnie odbywa się osiemdziesiąta szоста Kongregacja generalna w obecności 2.254 Ojców. Głosowanie nad pięcioma poprawkami do rozdziału III schematu „De Ecclesia”. Koniec debaty nad schematem „O urzędzie pasterskim biskupów”. Początek debaty na temat wolności religijnej, zainaugurowanej przez bpa De Smedt (Belgia). Na temat schematu „O urzędzie pasterskim biskupów” przemawiają: EE. Greco (St. Zjednoczone), Gonzales (Hiszpania); — na temat wolności religijnej zabierają głos: Em. Em. Ruffini (Włochy), Quiroga (Hiszpania), Leger (Kanada), Cushing (St. Zjednoczone), Bueno (Hiszpania), Meyer (St. Zjednoczone), Ritter (St. Zjednoczone) Silva (Chile), Ottaviani (kuria), i Ex. Cekada (Jugosławia). Ogłoszenie nazwisk dwudziestu trzech audytorów Soboru. Wśród nich jest ośmiu mężczyzn i piętnaście kobiet. Wśród kobiet jest siedem świeckich niewiast i osiem zakonnicek.
- 24 września. — Osiemdziesiąta siódma Kongregacja generalna. Obecnych 2.228 Ojców soborowych. Odbywa się głosowanie nad sześcioma poprawkami do rozdziału III schematu „De Ecclesia”. Następuje dalszy ciąg debaty na temat wolności religijnej. W debacie zabierają głos: Em. Em. Koenig (Austria), i Browne (kuria), EE. Parente (kuria), Cantero (Hiszpania), Abasalo (India), Nicodemo (Włochy), Lopez (Hiszpania), De Castro (Brazylia), Canestri (Włochy), Pohlschneider (Niemcy), Lefèbvre (Ojcowie Ducha św., Francja), Buckley (Towarzystwo Maryi), Primeau (St. Zjednoczone), Nierman (Holandia), Termino (Hiszpania), Klepacz (Polska), Du Bois (Francja) i Granados (Hiszpania).

- 25 września. — Osiemdziesiąta ósma Kongregacja generalna. Obecność 2.198 Ojców. Głosowanie nad dalszymi sześcioma poprawkami do rozdziału III „De Ecclesia”. Koniec debaty na temat wolności religijnej. Kard. Bea (kuria) przedstawia deklarację o Żydach. Na temat wolności religijnej przemawiają: Em. Roberti (kuria); EE. Hurley (Unia Południowo-Afrykańska), Cibrian (Brazylia), Melendro (z Chin), Wojtyła (Polska), Garonne (Francja), Nguyen Van Hien (Wietnam), Alter (St. Zjednoczone), Fernandez (dominikanin), Lucey (Irlandia) i Colombo (Włochy).
- 28 września. — Osiemdziesiąta dziewiąta Kongregacja generalna. Obecność 2.176 Ojców. Głosowanie nad dalszymi poprawkami do rozdziału III schematu „De Ecclesia”. Koniec debaty nad deklaracją o niechrześcijanach i Żydach. Przemawiają na temat wolności religijnej: EE. Heenan (Anglia), Ddungu (Uganda), Wright (St. Zjednoczone) i Zoa (Kamerun); — na temat niechrześcijan i szczególnie Żydów: Em. Liénart (Francja), Tappouni (patriarcha syryjski), Frings (Niemcy), Ruffini (Włochy), Leger (Kanada), Cushing (St. Zjednoczone), Koenig (Austria), Meyer (St. Zjednoczone), Ritter (St. Zjednoczone); Jaeger (Niemcy), Pocock (Kanada), Nierman (Holandia), i Van Daem (Belgia).
- 29 września. — Dziewięćdziesiąta Kongregacja generalna. Obecność 2.229 Ojców. Głosowanie nad trzema poprawkami do rozdziału III schematu „De Ecclesia”. Dalszy ciąg debaty o niechrześcijanach, a szczególnie o Żydach. Przemawiają: Em. Bueno (Hiszpania), EE. Seper (Jugosławia), Plumey (Kamerun), Mendes (Meksyk), Nagae (Japonia), Nowicki (Polska), Nguyen Van Hien (Wietnam), Elchinger (Francja), Leven (St. Zjednoczone), Stein (Niemcy), Anoveros (Hiszpania), Heenan (Anglia), O'Boyle (St. Zjednoczone), Sfair (Liban), Parecatti (India), Attipetty (India), Lamont (Rodezja), Podesta (Argentyna), Tawill (Syria), Descuffi (Turcja).
- 30 września. — Dziewięćdziesiąta pierwsza Kongregacja generalna. Obecnych 2.252 Ojców na posiedzeniu. Bp Wright (St. Zjednoczone) daje sprawozdanie z dotychczasowej debaty na temat rozdziału IV (O laikacie) i V (O powołaniu do świętości), a W. O. Dom Benno Gut (Niemcy) czyni to samo na temat rozdziału VI (O zakonnikach) schematu „De Ecclesia”.
Rozpoczęcie debaty nad schematem „O Objawieniu Bożym”, przez EE. Franic (Jugosławia), i Florit (Włochy). Koniec debaty o niechrześcijanach i Żydach. W dyskusji o niechrześcijanach i Żydach głos zabrał bp Gahamanyi (Ruanda); na temat schematu „O Objawieniu Bożym” przemawiają: Em. Em. Ruffini (Włochy), Doepfner (Niemcy) i Meyer (St. Zjednoczone).

Od 16 do 30 września Sobór przystępował do głosowania nad sześcioma pierwszymi rozdziałami schematu „De Ecclesia”, które były poddane dyskusji, poczynawszy od II sesji aż dotąd.

Wynik głosowań był następujący:

Rozdział I — Misterium Kościoła (głosowanie 16.IX.64): 2.114 — tak; 11 — nie; 63 — z zastrzeżeniem.

Rozdział II — Lud Boży (głosowanie 18.IX.64): 1.615 — tak; 19 — nie; 553 — z zastrzeżeniem.

Rozdział III — Hierarchia:

— Sakramentalność, kolegialność (głosowanie 30.IX.64): 1.624 — tak; 42 — nie; 572 — z zastrzeżeniem.

— Urząd biskupów, kapłanów i diakonów (głosowanie 30.IX.64): 1.704 — tak; 53 — nie; 481 — z zastrzeżeniem.

Rozdział IV — Laikat (głosowanie 30. IX.64): 2.152 — tak; 8 — nie; 76 — z zastrzeżeniem.

Rozdział V — Powołanie do świętości (głosowanie 30.IX.64): 1.856 — tak; 17 — nie; 302 — z zastrzeżeniem.

Rozdział VI — Zakonnicy (głosowanie 30.IX.64): 1.736 — tak; 12 — nie; 438 — z zastrzeżeniem.

Po wprowadzeniu poprawek zastrzeżonych przy głosowaniu w formule „placet iuxta modum” i przystosowaniu ich do całości, te rozdziały wrócą jeszcze przed Ojców Soborowych. Ostateczne głosowanie nad tymi poprawkami odbędzie się przed promulgacją przez Papieża.

Zanim odbyło się głosowanie nad całością rozdziału III „O hierarchii”, w dniach od 21 do 29 września przeprowadzono głosowania nad 39 wnioskami do tegoż rozdziału. Wnioski te dotyczyły: ogólnych wstępnych założeń, sakramentalności biskupstwa, kolegialności biskupstwa, kolegium biskupów i nieomylności, biskupa w diecezji i diakonatu. Wszystkie one zostały przegłosowane większością przynajmniej 85% głosów. Tylko wniosek 39: „Diakonat może być udzielany celibatariuszom bez obowiązku celibatu”, stanowi wyjątek. Tu głosy „przeciw” były liczniejsze niż „za”, a wynik głosowania był następujący: z liczby 2.211 oddanych głosów, 839 było za wnioskiem; 1364 — przeciw; nieważnych — 6; 2 — iuxta modum.

1 października. — Dziewięćdziesiąta druga Kongregacja generalna. Obecność 2.196 Ojców. Dalszy ciąg debaty nad schematem „O Objawieniu”. Przemawiają: Em. Em. Leger (Kanada), Landazuri (Peru), Browne (kuria), Batanian (patriarcha armeński); EE. Kowalski (Polska), Costantini (Włochy), Jaeger (Niemcy), Romero (Hiszpania), Shehan (St. Zjednoczone), Vuccino (Włochy), Reuss (Niemcy), Compagnone (Włochy), Guano (Włochy), Wilczyński (Polska), Zoungrana

(Wysoka Wolta), Arattukulam (India), Fares (Włochy), Attipetty (India) i Rougé (Francja).

2 października. — Dziewięćdziesiąta trzecia Kongregacja generalna. Obecność 2.119 Ojców w auli soborowej. Dalszy ciąg debaty nad schematem „O Objawieniu”. Głos zabierają: Em. Em. Ruffini (Włochy) i Koenig (Austria); EE. Van Dodewaard (Holandia), Morcillo (Hiszpania), Beras (Republika Dominikańska), De Castro (Portugalia), Termino (Hiszpania), Argaya (Hiszpania), Nicodemo (Włochy), de Jesu Alba (Meksyk), Rupp (Monaco), Garcia (Hiszpania), Baldasari (Włochy), W. O. Rullo (augustianin), dom Butler (benedyktyn, Anglii), Calabria (Włochy), Marty (Francja) i Flahiff (Kanada).

5 października. — Dziewięćdziesiąta czwarta Kongregacja generalna. Obecnych na posiedzeniu 2.112 Ojców. Odbywają się cztery głosowania na temat schematu „O ekumenizmie”. Treść wniosków i rezultaty głosowań, dotyczących wstępu rozdz. I, były następujące:

1. Stwierdzenie potrzeby u wszystkich katolików zajęcia się sprawą jedności chrześcijan i skontatowanie zasad odnośnie negatywnych postaw, takich jak krytycyzm, niedostatecznie uzasadnione sądy, wprowadzające w błąd uwagi. Za tym wnioskiem opowiedziało się 2.056 głosów, przeciw 50.

2. Stwierdzenie, że Duch św. działa w innych ugrupowaniach chrześcijan a nie tylko katolickich. Za wnioskiem głosowało 2.051 Ojców, przeciw 57.

3. Stwierdzenie, że chociaż Chrystus ustanowił jeden Kościół, chrześcijanie są podzieleni między sobą i stwierdzenie, że Duch św. inicjuje działanie a Sobór pragnie przyjąć jego natchnienia. Za wnioskiem wypowiedziało się 2.094 głosów, przeciw 16.

4. Traktowanie syntetyczne postulatów katolickich na temat jedności i wyłączności Kościoła. Ten wniosek przeszedł 2.081, przeciw 30 głosom. Następuje z kolei dalszy ciąg dyskusji na schematem „O Objawieniu”. W dyskusji zabierają głos: Em.Em. Meyer (St. Zjednoczone) i Bea (kuria); EE. Weber (Francja), Simons (India), Gasbarri (Włochy), Flores (Hiszpania), Maloney (St. Zjednoczone) i Morcillo (Hiszpania).

6 października. — Dziewięćdziesiąta piąta Kongregacja generalna. Obecnych 2.168 Ojców. Głosowanie nad rozdziałem I (Katolickie zasady ekumenizmu) schematu „O ekumenizmie”. Za wnioskiem padło 1.926 głosów, przeciw 30, iuxta modum 209. Następnie kard. Cento wprowadza pod obrady schemat „O apostołstwie świeckich”. Debata nad schematem „O Objawieniu” zmierza do końca. W debacie głos zabierają: EE. Fares (Włochy), Carli Caminada (Włochy), Barrachina (Hiszpania), Cekada (Jugosławia), Volk (Niemcy), Fer-

- reira (Gujana Portugalska), Boilon (Francja), Maccari (Włochy), Dom Buttler (O. S. B., Anglia), Martinez (Hiszpania), Munoz (Kolumbia) i Gonzales (Kolumbia).
- 7 października. — Dziewięćdziesiąta szósta Kongregacja generalna. Obecność 2.177 Ojców na posiedzeniu. Głosowanie nad rozdziałem II (O uprawianiu ekumenizmu). Wynik głosowania był następujący: 1.573 za; 32 przeciw; 564 iuxta modum. Następnie odbywa się dalszy ciąg dyskusji nad schematem „O apostołstwie świeckich”. Przemawiają: Em. Ritter (St. Zjednoczone), Browne (kuria); EE. De Roo (Kanada), Charbonneau (Kanada), Sani (Indonezja), Fernandes (India), Duval (Algeria), Rubio (Hiszpania) i Maccari (Włochy).
- 8 października. — Dziewięćdziesiąta siódma Kongregacja generalna. W zebraniu bierze udział 2.169 Ojców. Odbywa się dalszy ciąg głosowania nad rozdziałem III (O stosunkach Kościoła ze społecznościami kościelnymi, odłączonymi od Stolicy Apostolskiej) schematu „O ekumenizmie”. Wynik głosowania był następujący: 1.843 głosów, za 24 — przeciw; 296 — iuxta modum. Z kolei dalszy ciąg debaty nad schematem „O apostołstwie świeckich”. Przemawiają: EE. D'Souza (India), De Smedt (Belgia), D'Agostino (Włochy), Barea (Polska), Wojtyła (Polska), Betazzi (Włochy), Mc Cann (Unia Południowo-Afrykańska), Ziadé (Liban), Mosquera (Ekwador), Caillet (Francja), Leven (St. Zjednoczone), De Vet (Holandia), Conway (Irlandia), De Vito (India), Tenhumberg (Niemcy), Van Lierde (Włochy), Enrique (Hiszpania) i Veuillot (Francja).
- 9 października. — Dziewięćdziesiąta ósma Kongregacja generalna. Obecnych na posiedzeniu 2.070 Ojców. Dalszy ciąg debaty nad schematem „O apostołstwie świeckich”. Przemówienia wygłaszają: Em. Cagiano (Argentyna), Rugambwa (Tanganika) i Suenens (Belgia); EE. Hurley (Unia Południowo-Afrykańska), Kozłowiecki (Rodezja), Barbero (Włochy), Mc Grath (Panama), Lokunag (Formoza), Cazzaro (Chile), Carter (Kanada), Seper (Jugosławia), Rastouil (Francja), Capucci (bazylianin, Syria), De Orbegozo (Peru), Quarracino (Argentyna), Laszlo (Austria), Soarez (Mozambik) i Ruotolo (Włochy).
- 12 października. — Dziewięćdziesiąta dziewiąta Kongregacja generalna. Obecność 2.065 Ojców. Dalsza dyskusja nad schematem „O Apostołstwie świeckich”. Przemawiają: Em. Liénart (Francja); EE. Pluta (Polska), del Pino (Hiszpania), Padin (Brazylia), Renard (Francja), Llopis (Hiszpania), Power (Kanada), Heenan (Anglia), Larrain (Chile), Buerlein (Jugosławia), Donze (Francja), Höffner (Niemcy), Cheng (Formoza), Cicardi (Włochy), Alonso (Hiszpania), Fougerat (Francja) i Nicodemo (Włochy).

- 13 października. — Setna Kongregacja generalna. Obecnych na posiedzeniu 2.153 Ojców. Zakończenie dyskusji nad schematem „O Apostolstwie świeckich”. Na temat tego schematu zabierają głos: EE. Guerry (Francja), Quadri (Włochy), Zoghby (Melchita, Egipt) i Patrick Keegan, audytor świecki. Początek debaty nad schematem „O kapłanach”, przedstawionym pod obrady przez Ex. Marty. Na ten temat przemawiają: Em. Meyer (St. Zjednoczone); EE. Theas (Francja), Rosales (Filipiny), Evangelisti (India), Anoveros (Hiszpania), Fares (Włochy), Ayoub (Melchita, Syria), Hilti (Niemcy), Komba (Tanganika), Rodrigez (Peru), Perris (Grecja), Donovan (St. Zjednoczone), Casullo (Brazylia) i Kuharic (Jugosławia).
- 14 października. — Sto pierwsza Kongregacja generalna. Obecnych na posiedzeniu 2.119 Ojców. Ciąg dalszy debaty nad schematem „O kapłanach”. Przemawiają: Em. Em. De Barros Camara (Brazylia), Ruffini (Włochy), Quiroga (Hiszpania); EE. Bank (Węgry), Baldassari (Włochy), Ferreira (Brazylia), Sanchez (Peru), Latusek (Polska), Gomes (Brazylia), Pereira (Portugalia), Kowalski (Polska), Mansilla (Hiszpania), Garaygordobil (Ekwador), Nowicki (Polska), Cekada (Jugosławia), Gonzales (Hiszpania), Proano (Ekwador), Corripio (Meksyk) i Castan (Hiszpania).
- 15 października. — Sto druga Kongregacja generalna. Obecność na posiedzeniu 2.130 Ojców. Zakończenie debaty nad schematem „O kapłanach”. W dyskusji na ten temat zabierają głos: Em. Em. Alfrink (Holandia) i Lefevre (Francja; EE. Koestner (Austria), Jenny (Francja), Modrego (Hiszpania), Gugic (Jugosławia), Sartre (Kamerun) i Flores (Hiszpania).
- Rozpoczęcie dyskusji nad schematem „O Kościołach Wschodnich”, wprowadzonym pod obrady przez bpa Bukatko. Głos zabierają: Em. Koenig (Austria), Sildarous (patriarcha koptyjski) i Maximos (patriarcha melchicki).
- 16 października. — Sto trzecia Kongregacja generalna. Obecnych 2.092 Ojców. Rozdanie Ojcom Instrukcji Komisji posoborowej, dotyczącej wykonania konstytucji soborowej o liturgii. Następnie dalszy ciąg debaty nad schematem „O Kościołach Wschodnich”. Przemawiają: Em. De Barros Camara (Brazylia), patriarcha Gori (łaciński, Jerozolima) i patriarcha Betanian (armeński); EE. Slipyi (Urainiec), Ghattas (Egipt), de Provencheres (Francja), Zoghby (Melchita, Egipt), Doumith (Liban), Cristea (Rumunia) i Stangel (Niemcy).
- 19 października. — Sto czwarta Kongregacja generalna. Obecnych na posiedzeniu 2.135 Ojców soborowych. Głosowanie nad deklaracją o kapłanach i nad poprawkami do rozdz. VII „De Ecclesia”. Ciąg dalszy debaty „O Kościołach Wschodnich”. Przemawiają: Em. Lercaro (Włochy), EE. Tawil (greko-melchicki), Scandar (Egipt), Dom

Hoek (Niemcy), Bayan (Egipt), Constantini (Włochy) Vuccino (Francja), Edelby (greko-melchicki), Mc Devitt (St. Zjednoczone), Kocisko (St. Zjednoczone), Ayoub (Syria), Sfair (Liban) Sipovic (Białoruś) i Bidawid (Irak).

- 20 października. — Sto piąta Kongregacja generalna. Obecnych 2.191 Ojców. Głosowanie nad schematem „O Kościołach Wschodnich” oraz nad całością rozdz. VII. „De Ecclesia”. Koniec debaty nad schematem „O Kościołach Wschodnich”. Zapoczątkowanie dyskusji przez bpa Guano (Włochy) nad schematem 13 — „O Kościele we współczesnym świecie”. W debacie „O Kościołach Wschodnich” głos zabierają: EE. Hakim (Izrael), Baudoux (Kanada) i Athaide (India). W dyskusji na temat schematu 13 przemawiają: Em. Em. Liénart (Francja), Spellman (Stany Zjednoczone), Ruffini (Włochy), Lercaro (Włochy), Leger (Kanada), Doepfner (Niemcy), Meyer (St. Zjednoczone) i Silva (Chile).
- 21 października. — Sto szósta Kongregacja generalna. Obecnych 2.176 Ojców. Głosowanie nad schematem „O kościołach Wschodnich”. Ciąg dalszy dyskusji nad schematem 13. Przemawiają: Em. Em. Landazuri (Peru), Suenens (Belgia), Bea (kuria), patriarcha Meouchi (Liban); EE. Mathias (India), Vairo (Włochy), Morcillo (Hiszpania), Conway (Irlandia), Elchinger (Francja), Zoghby (greko-melchicki), Hermaniuk (Ukrainiec, Kanada) i Wojtyła (Polska).
- 22 października. — Sto siódma Kongregacja generalna. Obecnych 2.157 Ojców. Głosowanie na temat „Kościołów Wschodnich”. Ciąg dalszy debaty nad schematem 13. Przemawiają: EE. Heenan (Anglia), Roy (Kanada), Stimpfle (Niemcy), Soares (Mozambik), Frãnic (Jugosławia), Munoz (Ekwador), De Castro (Brazylia), Hurley (Unia Południowo-Afrykańska), Hamvas (Węgry), Charue (Belgia), Shehan (Stany Zjednoczone); W. O. Fernandez (dominikanin), Duval (Algeria), Beck (Anglia) i Barbieri (Włochy).
- 23 października. — Sto ósma Kongregacja generalna. Obecnych 2.076 Ojców. Zakończenie debaty nad całością schematu 13, a rozpoczęcie szczegółowej dyskusji nad wstępem i rozdziałem I (O integralnym powołaniu człowieka) schematu 13. W dyskusji nad całością schematu 13 głos zabierają: EE. Tchidimbo (Gujana), von Streng (Szwajcaria), Dom Reetz (benedyktyn, Niemcy), Yupin (Chiny), Gonzales-Moralejo (Hiszpania), Bolatti (Argentyna) i Darmajuwana (Indonezja). W debacie nad wstępem i rozdz. I schematu 13 przemawiają: EE. Gouyon (Francja), Schmitt (Francja), Romero (Hiszpania), De Vet (Holandia), Del Rosario (Filipiny), Schoiswohl (Austria) i Garcia De Sierra (Hiszpania).
- 26 października. — Sto dziewiąta Kongregacja generalna. Obecnych 2.007 Ojców. Dalszy ciąg dyskusji nad wstępem i rozdziałem I

i II (Kościół w służbie Boga i ludzi), schematu 13. Przemawiają na temat wstępu i rozdziału I: Em. Leger (Kanada); EE. Pietraszko (Polska), Dom Prou (benedyktyn, Francja), Guerra (Hiszpania), Pogacnik (Jugosławia), Tenhumberg (Niemcy), de Roo (Kanada), Quadri (Włochy), i Ziadé (Liban). W sprawie rozdziału II zabierają głos: EE. Ancel (Francja), La Ravoire (India), Cule (Jugosławia), Hacault (Kanada), Marty (Francja), Spulbeck (Niemcy), Klepacz (Polska), Golland (Brazylia) i Fourrey (Francja).

- 27 października. — Sto dziesiąta Kongregacja generalna. Obecnych na posiedzeniu 2.042. Ciąg dalszy debaty nad rozdziałem II i III (Miejsce chrześcijan w świecie współczesnym) schematu 13. Głos zabierają: Em. Em. Frings (Niemcy), Caggiano (Argentyna), Silva (Chile), patriarcha Maximos (greko-katolicki); EE. Gand (Francja), Zoghby (geko-melchicki), Himmer (Belgia), Garneri (Włochy), Kowalski (Polska), Kuharic (Jugosławia), Volk (Niemcy), Cleven (Niemcy), Nicodemo (Włochy), Pourchet (Francja), Sorrentino (Włochy), Mendez Arceo (Meksyk) i Huyghe (Francja).
- 28 października. — Sto jedenasta Kongregacja generalna. Obecność 2.077 Ojców. Ciąg dalszy debaty nad rozdziałem IV (Podstawowe zadania, które nakładają na chrześcijan współczesne czasy) schematu 13. Rozdział IV dzieli się na następujące paragrafy: 1. Rodzina i małżeństwo; 2. Popieranie kultury; 3. Życie ekonomiczne i społeczne; 4. Rozwój rodzin i narodów; 5. Utrwalenie pokoju. Przemawiają na temat całości: EE. Gonzales (Hiszpania), Ghattas (Egipt), oraz na temat poszczególnych paragrafów: Em. Ritter (St. Zjednoczone); EE. Athaide (India), Bejot (Francja), Grutka (St. Zjednoczone), Lourdusamy (India), Barrachina (Hiszpania), O'Boyle (St. Zjednoczone), Coderre (Kanada), Bauerlein (Jugosławia), Schick (Niemcy), de la Chanonie (Francja), Malula (Kongo Leo) i Laszlo (Jugosławia).
- 29 października. — Sto dwunasta Kongregacja generalna. Obecność 2.092 Ojców. Głosowanie nad rozdziałem VIII schematu „De Ecclesia”. Dalszy ciąg debaty nad rozdziałem IV schematu 13. Przemawiają: Em. Em. Ruffini (Włochy), Leger (Kanada), Suenens (Belgia), patriarcha Maximos (greko-melchicki), EE. Stimpfle (Niemcy), Quadri (Włochy), Frotz (Niemcy), Barthe (Francja), Beitia (Hiszpania), Tulko Botero (Kolumbia), Rusch (Austria) i Staverman (Indonezja).
- 30 października. — Sto trzynasta Kongregacja generalna. Obecność 1,929 Ojców. Głosowanie nad poprawionym tekstem rozdziału I i II schematu „De Ecclesia”. Ciąg dalszy debaty nad rozdziałem IV schematu 13. Przemawiają: Em. Em. Alfrink (Holandia), Ottaviani (kuria) i Browne (kuria); EE. Reuss (Niemcy), Urtasun (Francja),

- Del Campo (Hiszpania), Nkonkolo (Kongo Leo), Rendeiro (Portugalia), Fiordelli (Włochy), Hervas (Hiszpania), Yago (Wybrzeże Kości Słoniowej), Ferreira (Gujana Portugalska), Johan (Francja), Bejze (Polska), Lokuang (Formoza), Fernandez (dominikanin) i Munoz-Vega (Ekwador).
- 4 listopada. — Sto czternasta Kongregacja generalna. Obecność 2.011 Ojców. Głosowanie nad całością rozdziału I schematu „O urządzie pasterskim biskupów” i nad poprawkami do rozdziału II. Ciąg dalszy debaty nad rozdziałem IV schematu 13. Przemawiają na temat kultury: Em. Lercaro (Włochy), Tamamas (Meksyk), de Provenchères (Francja), Zoa (Kamerun), Elchinger (Francja) i Proano (Ekwador). Na temat życia ekonomicznego i społecznego głos zabierają: Em. Em. Wyszyński (Polska) i Richaud (Francja); EE. Herrera (Hiszpania) i Zambrano (Kolumbia).
- 5 listopada. — Sto piętnasta Kongregacja generalna. Obecność 2.063 Ojców. Głosowanie nad poprawkami do schematu „O urządzie pasterskim biskupów”. Ciąg dalszy debaty nad rozdziałem IV schematu 13. Na temat życia ekonomicznego i społecznego w świecie przemawiają: EE. Benitez (Paragwaj), Alba Palacios (Meksyk) i Zoungrana (Wysoka Wolta); — a na temat głodu w świecie: P. Norris, Em. Em. Frings (Niemcy) i Alfrink (Holandia); EE. Rupp (Monaco), Pildain (Hiszpania), Swanstrom (St. Zjednoczone) i Than-galahtil (India).
- 6 listopada. — Sto szesnasta Kongregacja generalna w obecności papieża. Obecnych na posiedzeniu 2.129 Ojców. Głosowanie nad całością rozdziału II schematu „O urządzie pasterskim biskupów” i nad poprawkami do rozdziału III tegoż schematu. Kard. Agagianian i bp. Lokouang inaugurują debatę „O misjach”. Przemawiają: JŚw. Paweł VI, Em. Em. Leger (Kanada), Tatsuo Doi (Japonia), Rugambwa (Tanganika) i Bea (kuria) oraz Ex. Legarra (Panama).
- 7 listopada. — Sto siedemnasta Kongregacja generalna. Obecność 1.911 Ojców na posiedzeniu. Dalszy ciąg debaty „O misjach”. Przemawiają: Em. Em. Frings (Niemcy), Alfrink (Holandia), Suenens (Belgia); EE. Yougbaré (Wysoka Wolta), Gantin (Dahomey), Geise (Indonezja), Lamont (Rodezja), Kihangire (Uganda), Massa (z Chin), Caretto (Siam), Moors (Holandia), Velasco (Filipiny), Grotti (Brazylia), Gahamnyi (Rwanda), Riobé (Francja), Moynagh (Nigeria) i Lokuang (Formoza).
- 9 listopada. — Sto osiemnasta Kongregacja generalna. Obecnych 1.964 Ojców. Zakończenie debaty i głosowanie nad schematem „O Misjach”. Ciąg dalszy debaty nad rozdziałem IV schematu 13. Na temat misji głos zabierają: EE. Picachy (India), Geeraerts (Belgia),

Garcia de Sierra (Hiszpania), Zoghby (Egipt), Amissah (Gana) i Sheen (St. Zjednoczone). Na temat głodu w świecie przemawiają: Em. Em. Rugambwa (Tanganika) i Richaud (Francja); W. O. Mahon (Mil-Hill, St. Zjednoczone), EE. Seper (Jugosławia), Begin (St. Zjednoczone). Na temat wojny i pokoju przemawiają: Em. Alfrink (Holandia), EE. Ancel (Francja), Ntuyahaga (Burundi) i Guilhem (Francja).

- 10 listopada. — Sto dziewiętnasta Kongregacja generalna. Obecnych 2.119 Ojców. Głosowanie nad poprawionymi tekstami wstępu i rozdziału I. schematu „O ekumenizmie”. Zakończenie debaty nad schematem 13. Bp Shea otwiera debatę na temat schematu „O zakonnikach”. Przemawiają na temat wojny i pokoju: patriarcha Maximos (greko-melchicki), EE. Hengsbach (Niemcy) i Hannan (St. Zjednoczone); — na temat różnych aspektów rozdziału IV schematu 13: EE. Arrieta (Kosta Rika), Beck (Anglia), Rada (Ekwador), Hakim (Izrael), Rigaud (Francja), Yanez (Chile), Mac Grath (Panama) i Ngu (Wietnam); — na temat zakonników: Em. Spellman (St. Zjednoczone).
- 11 listopada. — Sto dwudziesta Kongregacja generalna. Obecność 2.109 Ojców. Głosowanie nad poprawionym tekstem rozdziału II, schematu „O ekumenizmie”. Dalszy ciąg debaty „O zakonnikach”. Głos zabierają: Em. Em. De Barros Camara (Brazylia), Ruffini (Włochy), Richaud (Francja), Doepfner (Niemcy), Landazuri (Peru), Suenens (Belgia) i Bea (kuria); EE. Charue (Belgia), Fernandez (dominikanin) Moors (Holandia), WW. OO. Anastasio od św. Różańca, karmelita, Sol (Indonezja), Perantoria (Włochy), Sarte (Francja), Guilly (Gujana Brytyjska), W. O. Buckley (Towarzystwo Maryi) i Athaide (India).
- 12 listopada. — Sto dwudziesta pierwsza Kongregacja generalna. Obecność 2.042 Ojców. Zakończenie debaty i głosowanie na schematem „O zakonnikach”. Rozpoczęcie dyskusji „O seminariach duchownych”. Przemawiają na temat schematu „O zakonnikach”: EE. Huyghe (Francja), W. O. Hoffer (Towarzystwo Maryi), W. O. Lelande (Zgromadzenie Św. Krzyża), Caroli (Australia), Baraniak (Polska), W. O. Van Karckhoven (misjonarz Najśw. Serca Jezusa), Fiordelli (Włochy), Cekada (Jugosławia). W sprawie seminariów duchownych głos zabierają: Em. Em. Bueno y Montreal (Hiszpania) i Meyer (St. Zjednoczone); EE. Drzazga (Polska) i Colombo (Włochy).
- 14 listopada. — Sto dwudziesta druga Kongregacja generalna. Obecnych 1.963 Ojców. Głosowanie nad rozdziałem III schematu „O ekumenizmie” i nad propozycjami , dotyczącymi schematu „O zakonnikach”. Ciąg dalszy debaty o seminariach duchownych. Przemawiają: Em. Em. De Barros Camara (Brazylia), Ruffini (Włochy),

Leger (Kanada), Doepfner (Niemcy), Suenens (Belgia); EE. Staffa (kuria), Fernandez — Conde (Hiszpania), Sani (Indonezja), Gopu (India), Jaeger (Niemcy), Botero (Kolumbia), Fuores (Hiszpania) i Sauvage (Francja).

- 16 listopada. — Sto dwudziesta trzecia Kongregacja generalna. Obecnych 2.122 Ojców. Głosowanie nad propozycjami dotyczącymi zakonników. Dalszy ciąg debaty o seminariach. Przemawiają: Caggiano (Argentyna) i Bacci (kuria); EE. Komba (Tanganika), Hurley (Unia Południowo-Afrykańska), Zorzi (Brazylia), Schmitt (Francja), Anoveros (Hiszpania), Pawłowski (Polska), Rivera (Salwador), Charue (Belgia), Weber (Francja) i Benavent (Włochy).
- 17 listopada. — Sto dwudziesta czwarta Kongregacja generalna. Obecnych 2.146 Ojców. Głosowanie nad rozdziałami III, IV i V schematu „De Ecclesia” i nad propozycjami o seminariach i rozpoczęcie debaty o wychowaniu chrześcijańskim. Głos zabierają w sprawie seminariów: EE. Garrone (Francja), Mendez (Meksyk), Reuss (Niemcy) i ks. Marcos (Hiszpania); — w sprawie wychowania chrześcijańskiego: Em. Em. Spellman (St. Zjednoczone) i Ritter (St. Zjednoczone); EE. Elchinger (Francja), Gauyon (Francja) i Cody (St. Zjednoczone).
- 18 listopada. — Sto dwudziesta piąta Kongregacja generalna. Dalszy ciąg debaty o wychowaniu chrześcijańskim. Przemawiają: Em. Lèger (Kanada), EE. Malone (St. Zjednoczone), Ribera (Salwador), Olu Nwaczapu (Nigeria), N’Guyen Van Hien (Wietnam), Schneiders (Indonezja), Beck (Anglia), Munoz-Vega (Ekwador) i Henriquez (Wenezuela).
- 19 listopada. — Sto dwudziesta szósta Kongregacja generalna. Głosowanie nad całością schematu „De Ecclesia”. Kard. Tisserant oznajmia o odroczeniu dyskusji i o głosowaniu nad wolnością religijną. Zakończenie debaty nad wychowaniem chrześcijańskim i rozpoczęcie debaty o sakramencie małżeństwa, wprowadzonej przez kard. Alojzego Masella i bpa Schneider’a. Przemawiają: o wolności religijnej: Bp de Smedt (Belgia); — o wychowaniu chrześcijańskim: Van Waeyenberg (Belgia), Pollschneider (Niemcy), Okoye (Nigeria), Nwedo (Nigeria), Abed (Libia) i W. O. Fernandez (dominikanin); — o sakramencie małżeństwa: kard. Gilroy (Australia).
- 20 listopada. — Sto dwudziesta siódma Kongregacja generalna. Głosowanie nad schematami „O Kościołach Wschodnich”, „O ekumenizmie”, „O sakramencie małżeństwa”. Zakończenie debaty o małżeństwie. Przemawiają: Em. Em. Doepfner (Niemcy), Ruffini (Włochy), Bueno y Monreal (Hiszpania) i Ritter (St. Zjednoczone);

EE. Conway (Irlandia), Fearnis (St. Zjednoczone), Król (St. Zjednoczone), Charriere (Szwajcaria), Heenan (Anglia), Moors (Holandia), Taguchi (Japonia), Diajasepoetra (Indonezja) i Renard (Francja).

- 21 listopada. — Uroczyste posiedzenie na zakończenie trzeciej sesji soboru pod przewodnictwem papieża, który koncelebrował Mszę św., w uroczystość przedstawienia Maryi w świątyni, razem z 24 biskupami, reprezentującymi wielkie sanktuaria maryjne. W definitywnym głosowaniu nad schematem „De Ecclesia”, 2.151 głosów wypowiedziało się za, 5 głosów — przeciw. W uroczystym głosowaniu nad schematem „O Kościołach Wschodnich”, 2.110 głosów wypowiedziało się za, 14 głosów — przeciw. W uroczystym głosowaniu nad schematem „O ekumenizmie,” 2.137 głosów wypowiedziało się za, 11 głosów — przeciw. Papież promulguje dogmatyczną konstytucję „O Kościele” oraz dekrety „O Kościołach Wschodnich” i „O ekumenizmie”. Na zakończenie uroczystej sesji Paweł VI wygłasza przemówienie,

Ks. Stefan Sołtyszewski